

**Helyi munkáltatókat célzó, szemléletformáló,
antidiszkriminációs
képzés tematikája**

**a „Minőségi humán közszolgáltatások fejlesztése Komáromtól
Nyergesújfaluig, a Duna mentén” című**

EFOP-1.5.2-16-2017-00020 pályázati projekthez

Készítette:

Csöngei Ildikó
szociológus, szociálpolitikus

2019. március

Tartalomjegyzék

A megbízás keretei.....	3
A pályázati projekt és céljainak, tevékenységeinek áttekintése.....	3
A helyi munkáltatókat célzó, szemléletformáló, antidiszkriminációs képzés célcsoportjainak meghatározása	5
A képzés témáinak és célcsoportjainak kiválasztása	6
A képzés témájának körvonalazása.....	6
A képzés célcsoportjainak meghatározása	8
A képzés leírása, tematikája.....	9
A képzés konkrét célcsoportja, célja, várható eredmények.....	9
A képzés tematikája.....	10

I. A megbízás keretei

Jelen dokumentum „A „Minőségi humán közszolgáltatások fejlesztése Komáromtól Nyergesújfaluig, a Duna mentén” című EFOP-1.5.2-16-2017-00020 pályázati projekt keretében, Komárom Város Önkormányzata megbízásából készült.

II. A pályázati projekt céljainak, tevékenységeinek áttekintése

A „Minőségi humán közszolgáltatások fejlesztése Komáromtól Nyergesújfaluig, a Duna mentén” EFOP-1.5.2-16-2017-00020 pályázat során készült projekt Komárom Esztergom megyének nyolc, a Duna mellett fekvő települését (Komárom, Dunaalmás, Neszmély, Nyergesújfalu, Lábatlan, Süttő, Bajót, Nagysáp) érinti. A települések közigazgatási szempontból, humán közszolgáltatásaik szervezési módja és napi kapcsolataik alapján is három egységre tagolhatók, amely tükrözi a járási felosztást. Az első egységet a Komáromi járás központja, Komárom Város alkotja, amelynek lakónépessége a projektbe bevont nyolc település összlakosságának nagyjából a felét adja. A második egységhez az Esztergomi járáshoz tartozó 5 település, Nyergesújfalu, Lábatlan, Süttő, Bajót és Nagysáp tartozik, és különálló egységnek tekinthető a Tatai járásnak a projektbe bevont két települése, Dunaalmás és Neszmély.

A projekt céljai és tevékenységei a pályázati projektben megfogalmazottak és egy, a projekttel összefüggésben korábban elkészült módszertani segédanyag alapján a következőképpen foglalhatók össze:

„Átfogó cél:

A helyi közösségekre alapozó, minőségi humán közszolgáltatások fejlesztésével megerősített társadalmi felzárkózási folyamatok segítése Komáromtól Nyergesújfaluig, a Duna mentén

Részcélok:

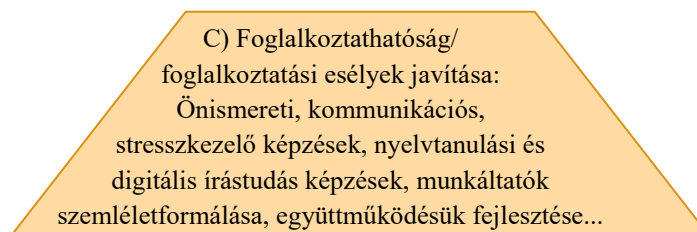
1. A **humán közszolgáltatások** terén jelentkező **szakemberhiány enyhítését** szolgáló ösztönző programok megvalósítása

A **hátrányos helyzetű** csoportok **foglalkoztathatóságra való felkészítésének**, munkaerőpiaci eszközökben való részesedésének és munkaerő-piacon való megjelenésének elősegítése

A sokszínű és kultúráját megőrizni képes **helyi kisközösségek társadalom-szervező szerepének megerősítése** a Duna-menti térség népességmegtartó képességének erősítése érdekében”¹

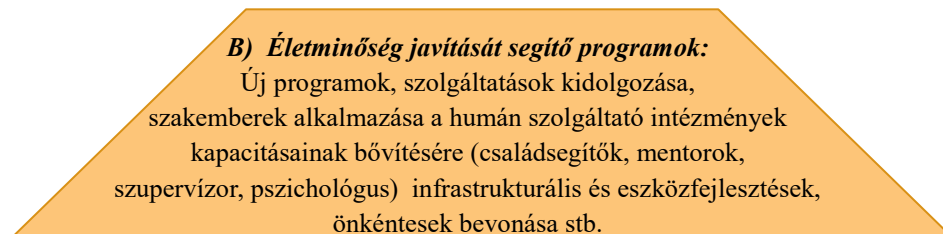
„A három rész cél alá rendezhetőek a szakmai tevékenységek, amik felfoghatóak úgy, a pályázati kiírásnak megfelelő módon, hogy egy piramist alkotnak. Egyre szűkebb réteget érintenek a tevékenységek, és a programelemek egymásra is épülnek, egymás eredményeire támaszkodnak.

A célok és tevékenységek rendszere:

Akiket érinthet a C) programcsomag:

az itt élők széles köre, olyan aktív korú felnőttek, akiket a lenti meghatározás szerint hátrányos helyzetűnek tekintünk. Szolgáltatásban részesítendőik száma: 1.070 fő

Akiket érint a B) programcsomag:

helyi humán szolgáltató szakemberek és intézmények, kiemelten a család- és gyermekjóléti szolgálatok, közvetlenül érintett 48 fő szolgáltató, szakember, önkéntes és az intézményrendszer

---

¹ HBH Stratégia és Fejlesztés Kft. Lebovits Ágnes, Deme Lóránt (2017.): Helyi emberi erőforrás fejlesztési terv. Készült az EFOP-1.5.2-16 „Humán szolgáltatások fejlesztése térségi szemléletben” c. pályázati felhívásra kidolgozott, „Minőségi humán közszolgáltatások fejlesztése Komáromtól Nyergesújfaluiig, a Duna mentén” c. projekt keretében, 49. p.

A) A települések társadalmát *széles körűen érintő*

közösségi fejlesztések:

közösségi igények felmérése, közösségi terek felszerelése, közösségszervezők alkalmazása, civil szervezetek megerősítése, önkéntesek mozgósítása, felkészítése, programok, rendezvények, események, fesztiválok megvalósítása, gyermekétkeztetési, ifjúsági, prevenciós és egészségfejlesztési programok megvalósítása stb.

Akiket érint az A) programcsomag:

a 8 település teljes társadalmi, gyerekek, fiatalok, felnőttek, idősek egyaránt, összesen bevonandó: 3.100 fő²

III. A helyi munkáltatókat célzó, szemléletformáló, antidiszkriminációs képzés célcsoportjainak meghatározása

A projekt keretén belül megvalósuló, helyi munkáltatókat célzó, szemléletformáló, antidiszkriminációs képzés a projekt C.) „Foglalkoztathatóság/foglalkoztatási esélyek javítása” programcsomag elemeként, a hátrányos helyzetű emberek elfogadását és támogatását segítő programok között jelenik meg.

E ponton világossá kell tenni, hogy a foglalkoztathatóság javítása és a foglalkoztatási esélyek javítása – bár a kettő erősen összefügg egymással – nem ugyanazt jelenti. A foglalkoztathatóság jelentése, hogy azoknak a képességeknek, készségeknek és ismereteknek az összessége, amelyek a potenciális munkavállaló a birtokában van, milyen mértékben áll összhangban azokkal az elvárásokkal, amelyeket a munkaerő-keresleti (munkáltatói) oldal az adott munkaerőpiaci körülmények között, az adott pillanatban a munkavállalóktól elvár. A foglalkoztatási esélyekre a foglalkoztathatóság mértéke jelentősen hat ugyan, azonban azt ezen kívül sok más munkaerőpiaci és társadalmi körülmény (pl. településnagyság és –típus, helyi társadalomszerkezet, potenciális munkavállalók képzettsége, jövedelmi viszonya) is erősen befolyásolja.

Egyazon ember elhelyezkedési esélye azonban – még a munkavállalókkal szembeni nagyjából azonos elvárások, és más tényezők egybevágása esetén is – munkáltatónként különböző lehet: összefügg a munkáltató üzletpolitikájával, küldetésével, a szervezeti

---

² Társadalmi Összetartozásért Alapítvány, Herpainé Márkus Ágnes (2018.): Humán közszolgáltatások és egyéb humán szolgáltatók szakemberhiányát enyhítő, térségi és intézményközi együttműködések és kapacitásfejlesztések programja, 4-5. p.

kultúrával, a munkavállalókkal kapcsolatos attitűdjével, még a munkaerőtoborzást és – kiválasztást végző munkavállalója személyiségével, előítéletességével (HR) is.

A projekt által a munkáltatók számára nyújtott szemléletformáló, antidiszkriminációs (érzékenyítő) képzés a foglalkoztatási esélyeket képes befolyásolni.

III. 1. A képzés témáinak és célcsoportjainak kiválasztása

III. 1. 1. A képzés témájának körvonalazása

Az érzékenyítő képzés témái tervezésének két dimenzió mentén kell haladnia: az egyik a magyar társadalomban jelen levő sérülékeny társadalmi csoportokkal összefüggő, a másik pedig a jelen projekt célcsoportjának minősülő, munkaerőpiaci szempontból hátrányos helyzetűnek minősülőkkel összefüggésben tapasztalható sztereotípiák, előítéletek dimenziója, bár a két csoport között jelentős átfedés van. Ennek a legfőbb oka, hogy az alacsony társadalmi státuszt (a társadalmi egyenlőtlenségrendszerben elfoglalt alacsony pozíciót) meghatározó tényezők (státuszdimenziók) közül a legtöbb az egyén munkaerőpiaci helyzetével (gazdasági státuszával) közvetlenül is összefügg: a hatalmi, a munkamegosztási, az anyagi, a fogyasztási státusz különösképp, de részben ennek folyamánya a lakásstátusz, a területi státusz és a kulturális státusz is (Kolosi Tamás 1981-1982-ben végzett rétegződés-modell vizsgálata alapján).

Sérülékeny társadalmi csoportnak nevezzük azokat a társadalmi csoportokat, akik valamilyen (objektív) oknál (pl. életkoránál, egészségi állapotánál) fogva rosszabb (anyagi) helyzetben van, mint a társadalom többi csoportja. Helyzetüket súlyosbítja, hogy általában rengeteg társadalmi előítélet, ezzel együtt diszkrimináció is fűződik hozzájuk.

Ilyen társadalmi csoportok:

- a gyermekes családok, közülük leginkább a sokgyermekes családok, illetve a gyermeküket egyedül nevelő (elvált) szülők és gyermeke(i),
- a munkanélküliek,
- idősek,
- romák,
- fogyatékkal élők és megváltozott munkaképességűek,
- hajléktalanok.

A projekt szempontjából (ti. munkaerőpiaci szempontból) hátrányos helyzetűnek tekinthetők mindazok, akik a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI.5.) Korm.rendelet 5. sz. mellékletének 4.5.3. pontja és alpontjai által meghatározott kritériumok valamelyikének megfelelnek. Ezek a személyek tehát:

- a foglalkoztatást megelőző 6 hónapban rendszeresen fizetett alkalmazásban nem álló személyek,
- az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők, akik nem szereztek középfokú végzettséget vagy szakképesítést (ISCED 3),
- az 50 éven felüli életkorú személyek,
- a megváltozott munkaképességűek,
- a gyermekgondozást segítő ellátásról, a gyermekgondozási díjról, a gyermeknevelési támogatásról, ápolási díjról visszatérők,
- a pályakezdő, vagy 25 év alatti életkorú fiatalok,
- az egy vagy több eltartottal egyedül élő felnőttek,
- az olyan ágazatban vagy szakmában dolgozó személyek, amelyben 25%-kal nagyobb a nemi egyensúlyhiány, mint a valamennyi gazdasági ágazatra jellemző átlagos egyensúlyhiány, és ezen személyek az alulreprezentált nemi csoportba tartoznak,
- az etnikai kisebbséghez tartozó személyek, akiknek szakmai, nyelvi képzésük vagy szakmai tapasztalatuk megerősítésére van szükségük ahhoz, hogy javuljanak munkába állási esélyeik egy biztos munkahelyen.

A képzés által érintett témák kiválasztásánál tulajdonképpen két szempont mentén kell dönteni: az egyik, hogy melyek azok a csoportok, amelyek mind a szociológiai, mind pedig a jogszabály szerinti definíció alapján hátrányos helyzetűnek tekinthetők, a másik pedig, hogy ezen metszetből kik azok, akik a projekt által érintett térségben álláskeresőként ténylegesen jelen vannak a munkaerőpiacon, viszont jelenlegi vagy tartósan fennálló élethelyzetük alapján – vagy egyéb okok miatt – nagy valószínűséggel a munkáltatók munkaerő felvételekor nem mellettük döntenének.

Ennek vizsgálata alapján megállapítható, hogy a munkáltatók érzékenyítése során nagy hangsúlyt kell kapnia

- a gyermeküket egyedül nevelő szülőkkel,
- a cigánysággal,
- az idősebb korosztályhoz tartozó aktív korúakkal,
- a megváltozott munkaképességű és fogyatékkal élő emberekkel,
- a tartósan munkanélküliekkel és
- a hajléktalanokkal

kapcsolatban tanúsított megértés és empátia kialakításának. Elmondható ugyanakkor, hogy ezen társadalmi csoportok helyzete csak részben speciális, közös vonásuk az anyagi értelemben vett depriváció, vagyis a szegénység. Ezért a képzés során a szegénységgel, a szegénység kultúrájával, ennek kapcsán a szegénység újratermelődésével kapcsolatos információk élményszerű átadásának nagy szerepet kell kapnia.

III. 1. 2. A képzés célcsoportjainak meghatározása

A képzés a térségben működő munkáltatók részére kerül megszervezésre. A munkáltatókat azonban annak alapján, hogy melyik szektorban fejtik ki tevékenységüket, indokolt három csoportra bontani:

- az állami szektorban működő munkáltatók,
- a piaci szektorban működő munkáltatók, valamint
- a voluntáris szektorban működő munkáltatók

csoportjára.

Az **állami szektor** munkáltatóit értelmezésünkben most különösen a polgármesteri hivatalok, az önkormányzat/kistérség által fenntartott intézmények, fenntartótól függetlenül a szociális, köznevelési és egészségügyi intézmények és a rendvédelmi szervek jelentik.

A **piaci szektor** munkáltatóin – tulajdonostól függetlenül – elsősorban azokat az ipar, a mezőgazdaság, a szolgáltatóipar területén működő vállalkozásokat értjük, amelyek termelőegységeiket a projekt által érintett földrajzi területen működtetik, vagy tevékenységüket itt fejtik ki.

A **voluntáris szektorba** soroljuk azokat a társadalmi szervezeteket, egyházakat, alapítványokat, egyesületeket, amelyek a projekt által érintett földrajzi területen tevékenységet fejtenek ki, és vállalt feladataik ellátása során nem csak önkénteseket foglalkoztatnak, így potenciális munkáltatóként megjelennek a munkaerőpiacon.

Bár kívánatos lenne, kutatások sorának eredményei alapján nem várható, hogy bármely szektor munkáltatóinak képviselői a többitől eltérő mértékben lennének előítéletes gondolkodásmódúak, a súlypontok mások lehetnek, emiatt a különböző szektorba tartozó munkáltatók számára külön képzés megtartása kívánatos. Mivel azonban a voluntáris szektorba tartozó szervezetek csaknem kizárólag abban az esetben foglalkoztatnak munkavállalókat, ha olyan feladatot látnak el, amelyet az államtól vállaltak át (pl. szociális intézményeket vagy oktatási intézményt működtetnek), vagy az állami feladatellátáshoz kiegészítő szolgáltatást (pl. alternatív napközbeni gyermekellátást) biztosítanak, az ebbe a szektorba tartozó munkáltatók számára az állami szektor munkáltatóival együttes képzésen vesznek részt.

III. 2. A képzés leírása, tematikája

Az állami szektor-voluntáris szektor részére és a piaci szektor részére is 1-1 képzésre kerülne sor komáromi, és 1-1 képzésre süttői vagy lábatlani helyszínnel, amely összesen így 4 képzést jelent, csoportonként az adott célcsoportba tartozó 12-18 fő részvételével. A képzésre meghívást kell kapnia minden érintett munkáltatónak, a részvétel azonban önkéntes alapon, delegálással történik. A képzés csoportonként – témától függően - 2 napot vesz igénybe, naponta reggel 9 és 16 óra közötti időtartamban.

A képzés tematikája minden csoport esetében megegyezik. A képzéseket az OFA Nonprofit Kft. tartja majd, emiatt e dokumentum célja, hogy javaslatot tegyen a képzések tematikájának meghatározásához, de a képzések lebonyolítása során a célok eléréséhez használt konkrét eszközök tekintetében nem kíván kereteket szabni.

1. A képzés konkrét célcsoportja, célja, várható eredmények

A képzés alapfeltevése, hogy az álláshelyek megszerzésében eleve hátrányokkal induló (munkaerőpiaci szempontból hátrányos helyzetű) egyének munkaerőpiaci kudarcaihoz – különösen az állás megszerzése terén – hozzájárul az, hogy a munkáltatók az adott társadalmi csoporthoz tartozókkal szemben negatív sztereotípiákat használva, előítéletesen gondolkodnak. Emiatt az adott társadalmi csoporthoz tartozók a munkaerő kiválasztásának folyamatában további hátrányokat szenvednek. A sztereotipikus gondolkodású munkakörnyezet a későbbiek során abban az esetben is problémákat okoz, ha ezek az emberek elnyerik az adott álláshelyet, mert a sztereotípiákból származó előítéletek, a diszkrimináció, a munkahelyi intolerancia és az ebből fakadó konfliktusok a munkahely megtartása ellen hatnak. Mivel az új munkaerő toborzása, kiválasztása, betanítása a munkáltató számára költségeket jelent, a munkáltató ebben kifejezetten ellenérdekelt.

Mivel a sztereotípiák és az előítéletesség alapvető oka az információhiány, a munkáltatók számára szervezett képzés a multikulturális tapasztalatszerzés egyik módját jelenti. Mivel a sztereotípiák és az előítéletek a szocializáció folyamata során alakulnak ki és szilárdulnak meg, az előítéletes gondolkodásmód megváltozása e képzéstől nem várható, de az érintett társadalmi csoportok életmódjával kapcsolatos ismeretek megszerzése, azoknak az élményalapú átadása hozzájárul az érintett csoportok képviselőivel kapcsolatos empátia kialakulásához, ami viselkedésváltozásban manifesztálódhat.

A képzés célja, hogy a munkáltatók elsajátítsanak olyan alapvető szociológiai ismereteket, amely hozzásegíti őket a társadalmi problémákkal kapcsolatos az empátikus megközelítéshez: ismerjék meg a szegénység kialakulásának okait, a szegénység kultúrájának főbb jellemzőit, a szegénység átöröklésének mechanizmusát, a sérülékeny társadalmi csoportok speciális problémáit.

2. A képzés tematikája

A képzés 2 napos, naponta 9 és 16 óra közötti elfoglaltsággal.

	A képzés menete	Módszerek	Eszközök
1.	A társadalmi egyenlőtlenségek. Társadalmi rétegződés. Társadalmi mobilitási csatornák.	Interaktív előadás, beszélgetés, csoportos gyakorlatok	laptop, kivetítő, vetítövászón, post-it, filctollak, papír, tollak
2.	Depriváció, szegénység. Kultúra, szubkultúra. A szegénység kultúrája. A Maslow-féle szükséglethierarchia.	Interaktív előadás, beszélgetés, csoportos gyakorlatok	laptop, kivetítő, vetítövászón, fénymásolt papír, papír, tollak, post-it, filctoll, flip-chart tábla
3.	Sztereotípiák, előítéletek, diszkrimináció. Saját előítéletekéről visszajelzés. Az előítéletes környezet hatása a személyiségre.	Interaktív előadás, beszélgetés, csoportos gyakorlatok. Filmnézés.	laptop, kivetítő, vetítövászón, post-it, filctollak, papír, tollak, baba-teszt film
4.	Sérülékeny társadalmi csoportok I. Munkanélküliség. A munkavégzés, mint szükséglet. A bér munkás kötődési modellje. A munkanélküliség típusai. A munkanélküliség következményei, szakaszai. A hosszú munkanélküliség személyiségre gyakorolt hatása.	Interaktív előadás, beszélgetés, csoportos gyakorlatok	laptop, kivetítő, vetítövászón, post-it, filctollak, papír, tollak
5.	Sérülékeny társadalmi csoportok II. Idősek (Idősebb aktív korúak). Az öregedés folyamata, testi és lelki hatásai.	Interaktív előadás, beszélgetés, csoportos gyakorlatok	laptop, kivetítő, vetítövászón, post-it, filctollak, papír, tollak
6.	Sérülékeny társadalmi csoportok III. Cigányság. A magyarországi cigányok csoportjai. A cigány kultúra sajátosságai. Munkakerőpiaci, oktatási helyzet	Interaktív előadás, beszélgetés, csoportos gyakorlatok	laptop, kivetítő, vetítövászón, post-it, filctollak, papír, tollak
7.	Sérülékeny társadalmi csoportok IV. Fogyatékkal élők, megváltozott munkaképességűek. Csoportjaik, rehabilitáció lehetőségei.	Interaktív előadás, beszélgetés, csoportos gyakorlatok	laptop, kivetítő, vetítövászón, post-it, filctollak, papír, tollak
8.	Sérülékeny társadalmi csoportok V. Hajléktalanok. A hajléktalanság okai, típusai, hajléktalanság és szenvedélybetegség	Interaktív előadás, beszélgetés, csoportos gyakorlatok	laptop, kivetítő, vetítövászón, post-it, filctollak, papír, tollak
9.	Sérülékeny társadalmi csoportok VI. Gyermekes családok (gyermeküket egyedül nevelő szülők)	Interaktív előadás, beszélgetés, csoportos gyakorlatok	laptop, kivetítő, vetítövászón, post-it, filctollak, papír, tollak
10.	Demográfiai trendek a mai Magyarországon	Interaktív előadás, beszélgetés, csoportos gyakorlatok	laptop, kivetítő, vetítövászón, post-it, filctollak, papír, tollak
11.	Társadalmi devianciák a mai Magyarországon	Interaktív előadás, beszélgetés, csoportos gyakorlatok	laptop, kivetítő, vetítövászón, post-it, filctollak, papír, tollak
12.	Saját élményszerzés. Érzékenyítés Szociopoly társasjátékkal	Játék a csoport összes tagjának a részvételével, folyamatos feedback	Szociopoly társasjáték